Jona Hebbrecht (a, b), Evelien Gheeraert (a), Geertje Bluekens (c, d), Iris Vansteelandt (b, c, d) & Hilde Van Keer (b)
(a) Hogeschool Odisee
(b) Universiteit Gent
(c) Iedereen Leest
(d) AP Hogeschool
Contact: jona.hebbrecht@odisee.be
evelien.gheeraert@odisee.be
geertje.bluekens@iedereenleest.be
iris.vansteelandt@ap.be
hilde.vankeer@ugent.be

De kracht van interactief voorlezen binnen de zorgwerking van een basisschool

1. De kracht van interactief voorlezen

Onderzoek wees al herhaaldelijk op vele positieve effecten van interactief voorlezen op het gebied van tekstbegrip, woordenschat en kennisontwikkeling (Gonzalez e.a. 2014). Vooral voorleesinterventies die gekoppeld zijn aan doelgerichte taal- en denkactiviteiten voor, tijdens en na het voorlezen blijken effectief (Vanparys e.a. 2025). In het bijzonder leerlingen met een lagere SES die opgroeien in een minder kansrijke omgeving zijn gebaat bij rijke interactie in de klas (Decraene e.a. 2025). De inzet van rijke teksten is bij interactief voorlezen cruciaal. Rijke teksten bieden tal van leerkansen, zowel op het vlak van taal als op het vlak van inhoudelijke kennis (www.rijketeksten.org). Interactief voorlezen heeft, tot slot, zowel voor jonge als oudere leerlingen positieve effecten, wat het de ideale methodiek maakt om de aanpak te implementeren in een doorgaande lijn en doorheen het curriculum (Mol 2022).

Maar welke plaats kan een *evidence-informed* methodiek als interactief voorlezen krijgen in de brede basiszorg en verhoogde zorg van een basisschool? Dat was het uitgangspunt van het begeleidingstraject '*Take In*: Taal en kennis in (inter)actie', met steun van Leerpunt. Hogeschool Odisee, AP Hogeschool, Iedereen Leest en de onderzoeksgroep Taal, Leren, Innoveren (vakgroep Onderwijskunde, Universiteit Gent) bundelden de krachten om twintig basisscholen te professionaliseren rond interactief voorlezen, om kwaliteitsvolle interactie te stimuleren vanuit rijke teksten en zo de taal en kennis van elke leerling maximaal te ontwikkelen.

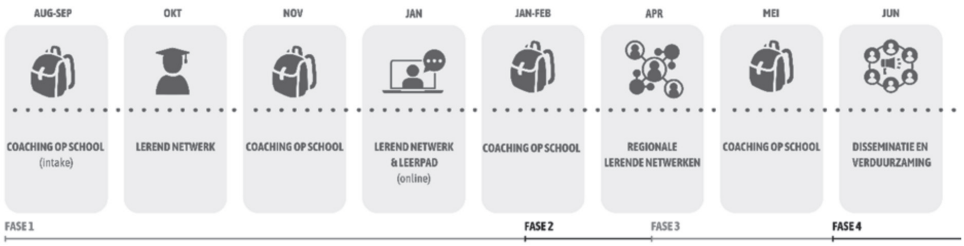

Figuur 1 – Verloop traject '*Take In*'.

In Figuur 1 illustreren we de fasering van het hybride begeleidingstraject '*Take In*'. In een eerste fase ondersteunden we twaalf scholen uit een diverse, grootstedelijke context met grote zorgnoden op basis van leerlingenresultaten. In een tweede fase breidden we het aantal scholen uit naar twintig, verspreid over verschillende provincies. In een derde fase werden de ervaringen van de twintig scholen breder gedeeld. Tot slot worden alle inzichten en ontwikkelde materialen beschikbaar gesteld via een nieuw online leertraject binnen de Iedereen Leest Academie: 'Interactief voorlezen met zorg voor elke leerling'. Dit leertraject bouwt voort op het raamwerk met bouwstenen voor effectieve klaspraktijken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg (De Neve e.a. 2025); een raamwerk dat nauw aansluit bij het zorgcontinuüm (Prodia 2024).

2. Interactief voorlezen: bouwstenen voor een effectieve klaspraktijk

Zoals weergegeven in Figuur 2 belichten we in deze tekst negen bouwstenen om interactief voorlezen te integreren in de zorgwerking op school, met aandacht voor de brede basiszorg en verhoogde zorg op leerling-, klas- en schoolniveau.

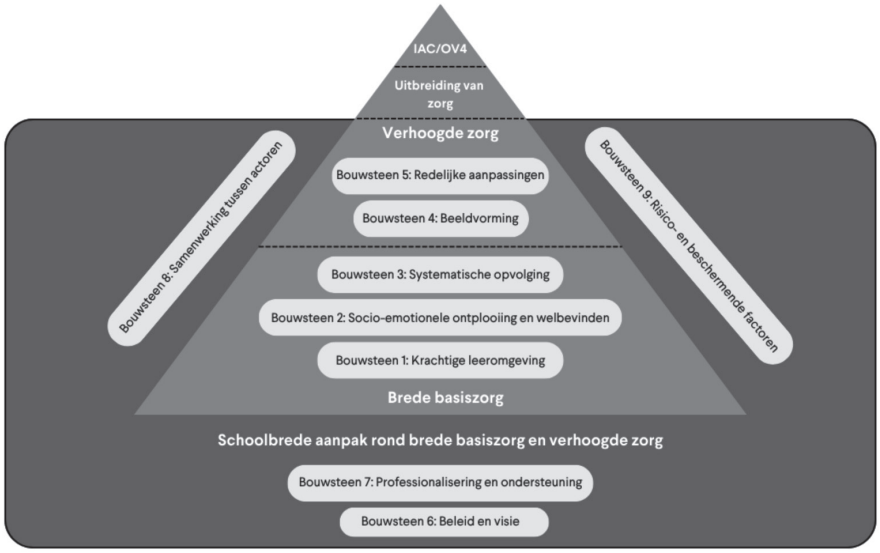

Figuur 2 – Raamwerk bouwstenen brede basiszorg en verhoogde zorg (gebaseerd op De Neve e.a. 2025).

3. Interactief voorlezen binnen de brede basiszorg

3.1 Bouwsteen 1 – Krachtige leeromgeving

Om interactief voorlezen te verankeren binnen een krachtige leeromgeving, houd je best rekening met onderstaande zaken (De Neve e.a. 2025).

- Zorg voor voldoende aansluiting bij de beginsituatie van je leerlingen.
- Denk na over krachtige instructie geven en gepaste differentiatie.
- Denk na over een efficiënte groepsindeling en werk met vaste routines.
- Selecteer rijke teksten.
- Monitor leerlingen tijdens het interactief voorlezen en geef feedback.
- Zet in op zelfregulerend leren en stimuleer metacognitieve vaardigheden.

3.2 Bouwsteen 2 – Socio-emotionele ontplooiing en welbevinden

Hoe kan je via interactief voorlezen de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van individuele leerlingen en van de voltallige klasgroep stimuleren (De Neve e.a. 2025)?

- Kies teksten die aansluiten bij de leefwereld van je leerlingen.
- Houd bij de groepssamenstelling rekening met de dynamieken tussen leerlingen.

- Stem de klasopstelling bewust af op het voorleesmoment.
- Bevorder met gerichte ingrepen en duidelijke afspraken de betrokkenheid van leerlingen en een positieve groepsdynamiek.

3.3 Bouwsteen 3 – Systematische opvolging

Door leerlingen regelmatig en gericht te observeren tijdens interactieve voorleesmomenten, merk je of en hoe ze deelnemen aan interactiemomenten, en hoe je je voorleesaanpak hierop kunt afstemmen. In het online leertraject vind je een kijkwijzer 'interactief voorlezen' op leerlingniveau, gebaseerd op de effectieve kenmerken van interactief voorlezen (Van Parys e.a. 2025; Decraene e.a. 2026). Onderstaande vragen zijn richtinggevend.

- Is de leerling betrokken tijdens de verschillende fasen van het voorleesmoment?
- Heeft de leerling oog voor specifieke eigenschappen van boeken en teksten?
- Kan de leerlingen vragen beantwoorden?
- Gaat de leerling in op extra vragen of tips?
- Toont de leerling diep tekstbegrip?
- Kan de leerling nieuwe woorden en uitdrukkingen uit de tekst actief gebruiken?
- Heeft de leerling oog voor afbeeldingen en illustraties?
- Houdt de leerling rekening met feedback?
- Legt de leerling verbanden tussen de tekst en de eigen leefwereld?

Door goed aan te sluiten bij je observaties kan je in een volgende (voorlees)activiteit aandacht besteden aan leerlingen die extra noden hebben of aan leerlingen die extra uitdaging kunnen gebruiken op het vlak van taal- of kennisontwikkeling.

4. Interactief voorlezen binnen de verhoogde zorg

4.1 Bouwsteen 4 – Beeldvorming

De observaties die je verzamelt, geven je waardevolle informatie over individuele leerlingen en kunnen (gedeelde) noden van je klasgroep blootleggen. Maar ze kunnen ook bijdragen aan de beeldvorming op schoolniveau (Hebbrecht & Vansteelandt 2023).

- Welke plek krijgt de opvolging van leerlingen met verhoogde zorgnoden tijdens het interactief voorlezen in jullie (voor)leesbeleid?
- Hoe delen en bespreken jullie observaties uit interactieve voorleesmomenten?
- Hoe brengen jullie observaties samen met andere resultaten van monitoring op het vlak van taal- en kennisontwikkeling?

Beeldvorming op schoolniveau is uiteraard geen doel op zich. Je beeldvorming voedt het taal- en zorgbeleid, en helpt om schoolbrede keuzes te maken op het vlak van verhoogde zorg.

4.2 Bouwsteen 5 – Redelijke aanpassingen

Voor sommige leerlingen volstaat de ondersteuning binnen de brede basiszorg niet. Als school zet je dan verhoogde zorg in met redelijke aanpassingen, de vijfde bouwsteen. Ook bij interactieve voorleesmomenten kan je nadenken over een aanpak die is afgestemd op noden van individuele leerlingen. Zo kan voor bepaalde leerlingen een individueel voorleesmoment helpend zijn om hen te betrekken bij het leesproces (Fluyt e.a. 2025). Concreet kan je in een individuele *preteaching* of verlengde instructie gericht vragen stellen, expliciete aandacht besteden aan ongekende woordenschat, laten (na) vertellen vanuit illustraties, woordenschat en kennis visualiseren in een gepersonaliseerde mindmap, enz.

5. Interactief voorlezen binnen een schoolbrede aanpak

5.1 Bouwsteen 6 – Beleid en visie

Interactief voorlezen werkt het krachtigst wanneer het in elke klas een plek krijgt. Veranker de methodiek daarom idealiter in het lees-, taal- en zorgbeleid van de school, met aandacht voor inclusie en toegankelijkheid (Hebbrecht & Vansteelandt 2023). Zo ontstaat een gezamenlijke aanpak waarmee het hele schoolteam interactief voorlezen inzet op leerling-, klas- en schoolniveau. Werk daarom aan een structurele aanpak, van bij de jongste kleuters tot en met het zesde leerjaar. Een gezamenlijke aanpak zorgt bovendien voor samenhang en een doorgaande lijn doorheen de hele basisschool.

5.2 Bouwsteen 7 – Professionalisering en ondersteuning

Een schoolbrede aanpak van interactief voorlezen vraagt tijd en ruimte om samen te leren. Collega's moeten de kans krijgen om hun competenties te versterken en de methodiek steeds doelgerichter in te zetten. Professionalisering hoeft daarbij niet alleen van buitenaf te komen. Ook door samen voorleesmomenten voor te bereiden, bij elkaar te observeren, en boekentips en ervaringen uit te wisselen, kan een team expertise opbouwen. Zo werk je stap voor stap aan een duurzame en doorgaande lijn.

6. Interactief voorlezen binnen een zorgrijk leesnetwerk

6.1 Bouwsteen 8 – Samenwerking tussen actoren

Interactief voorlezen is een 'samen-verhaal' en biedt heel wat kansen om bruggen te bouwen tussen partners binnen en buiten de school. Wanneer leraren, zorgleraren, leerlingen, ouders, brugfiguren, bibliotheekmedewerkers, leerondersteuners, enz. samenwerken ontstaat een zorgrijk leesnetwerk.

6.2 Bouwsteen 9 – Risico- en beschermende factoren

Bij elk van voorgaande bouwstenen kunnen risicofactoren een bemoeilijkende rol en beschermende factoren een faciliterende rol spelen. Het doel van een zorgbeleid is steeds om bewust risicofactoren te minimaliseren en beschermende factoren te versterken (Pameijer 2018). Hierbij speelt ook de samenwerking met ouders een belangrijke rol. Interactief voorlezen biedt heel wat kansen om school en thuis met elkaar te verbinden. Ouders spelen immers een belangrijke rol in de leesontwikkeling en bredere ontwikkeling van hun kind. Als school kan je ouders daarin ondersteunen op een manier die bij hen past en haalbaar is. Een stevige brug tussen school en thuis biedt leerlingen extra kansen om te leren en te groeien. Op deze manier wordt de thuisbetrokkenheid als beschermende factor versterkt.

Benieuwd naar het volledige traject 'Interactief voorlezen met zorg voor elke leerling'? Surf dan naar het gratis traject op www.iedereenleestacademie.be.

Referenties

De Neve, D., A. Van Mieghem, E. Struyf, K. Bodvin & S. Vets (z.d.). 'Kennishiaten in de brede basiszorg en verhoogde zorg: Een literatuurstudie, vragenlijstonderzoek en Delphi-studie'. Antwerpen: Karel de Grote Hogeschool & Universiteit Antwerpen.

Decraene, E., M. Montero Perez & H. Van Keer (2025). 'Exploring vocabulary acquisition in emergent bilingual children: A comparative study of three interactive book reading approaches'. In: *Proceedings of the 2nd Literacy Summit*. Cologne: European Literacy Network, p. 15-25.

Decraene, E., M. Montero Perez & H. Van Keer (2026). "L2 vocabulary learning through interactive book reading and factors that affect learning in emergent bilingual elementary school children". *Journal of multilingual and multicultural development*, p. 1-18.

Fluyt, L., E. Tilkin-Franssens & S. Nijs (2025). *Op Maat voor Iedereen. De basisgids voor redelijke aanpassingen in het lager onderwijs*. Leuven: KU Leuven.

Gonzalez, M. (2014). "The effect of embedded text-to-speech and vocabulary eBook scaffolds on the comprehension of students with reading disabilities". In: *International Journal of Special Education*, 29 (3), p. 1-15.

Hebbrecht, J. & I. Vansteelandt (2023). *Van leerlingen lezers maken: Handboek krachtig leesonderwijs*. Leuven: LannooCampus.

Merchie, E., M. Tuytens, G. Devos & R. Vanderlinde (2016). 'Hoe kan je de impact van professionalisering voor leraren in kaart brengen?'. Brussel: Departement Onderwijs en Vorming.

Mol., S. (2022). 'Het belang van voorlezen en zelf lezen voor kinderen en adolescenten: Meta-analyse van het verband tussen (voor)leeservaring en leesvaardigheid'. Amsterdam: Stichting Lezen.

Mol, S., A. Bus & M. de Jong (2009). "Interactive Book Reading in Early Education: A Tool to Stimulate Print Knowledge as Well as Oral Language". In: *Review of Educational Research*, 79 (2), p. 979-1007.

Pameijer, N. (2018). *Handelingsgericht werken: Samenwerken aan schoolsucces*. Leuven: Acco.

Prodia (2024). 'Theoretisch deel: Het zorgcontinuüm'. Online raadpleegbaar op: https://prodiagnostiek.be/het-zorgcontinuum/theoretisch-deel-het-zorgcontinuum/.

Sullivan, A. & M. Brown (2015). "Reading for pleasure and progress in vocabulary and mathematics". In: *British Educational Research Journal*, 41, p. 971-991.

Vanlommel, K., E. Goffin & J. Vanhoof (2025). "Het Triple-B model voor evidence-informed werken in de onderwijspraktijk: beslissingen, bronnen van evidentie en beslissers". In: *Tijdschrift voor onderwijspraktijk studies*, 3-4, p. 1-23.

Vanparys, S., E. Decraene & H. Van Keer (2025). "Read with me, I will learn words: effects of an interactive book reading intervention on first graders' expressive target vocabulary". In: *European Journal of Developmental Psychology*, 53 (2), p. 655-666.

Wasik, B., A. Hindman & E. Snell (2016). "Book reading and vocabulary development: A systematic review". In: *Early Childhood Research Quarterly*, 37, p. 39-57.

Willegems, V., E. Consuegra, K. Van den Rym & F. Faddar (2025). 'Evidence-informed onderwijs in Vlaanderen en Brussel'. Gent: Leerpunt.